

*Білоус Наталя Петрівна
Старший викладач,
Національний авіаційний університет
Київ, Україна*

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Розглянуто різні наукові підходи до визначення професійної компетентності майбутнього перекладача авіаційної галузі. Досліджено компоненти професійної компетентності та виокремлено основні аспекти професійної підготовки майбутнього перекладача.

Стрімкий розвиток міжнародних відносин зумовлює високий попит на професії перекладацького профілю. Престижність професії перекладача має тенденцію до стійкого зростання, а тому має місце підвищення вимог до професійної компетентності майбутніх фахівців. Навчання у вищому навчальному закладі повинне мати чітку спрямованість, що полягає в оволодінні студентами професійною компетентністю.

Вивченням підготовки майбутніх перекладачів та їхньої професійної компетентності займаються вітчизняні та зарубіжні науковці: В.Комісаров, Л.Латишев, Р.Міньяр-Белоручев, В.Сафонова, І.Халєєва, Ю.Найда, О.Петрова, Я.Рецкер та ін. Проблема компетентнісного підходу у професійній підготовці сучасних фахівців отримала висвітлення у працях І.Беха, Ю.Варданяна, І.Зязюна, А.Алексюка, Р.Гуревича, О.Глузмана, М.Кадемії, В.Лугового, Н.Кузьміної, О.Овчарук, В.Петрук, Е.Бреус, В.Вілс, А.Гребенщикова та ін.

У сучасній літературі з теорії перекладу перекладацька діяльність розглядається, як особливий вид мовної діяльності, спрямований на реалізацію завдань міжмовної комунікації, у процесі якої перекладач виконує такі функції:

- когнітивно-комунікативну функцію, пов'язану з процесом прийому і передачі, кодування і декодування інформації, що здійснюється знаковими засобами;
- проектувальну функцію, сутність якої полягає у виборі комунікативних дій, оптимальних щодо певної ситуації міжмовної комунікації, а також у прогнозуванні наслідків такого вибору для досягнення поставленої мети;
- організаційну функцію, яка полягає в тому, що перекладач, вступаючи в процес перекладу в безпосередню взаємодію з клієнтами, забезпечує прийняття рішення, адекватним способом організовуючи інформацію і вживаючи індивідуальні способи подолання труднощів, що виникають під час міжкультурного спілкування;
- гностичну (дослідницьку) функцію, пов'язану з розумінням перекладу, як процесу реалізації здатності перекладача до інтерференції, тобто здатності робити висновки з вербальної і невербальної поведінки інших людей за допомогою досягнення реальності самооцінки, а також умінь адекватно сприймати, розуміти, оцінювати іншу людину;
- посередницьку функцію, яка полягає у задоволенні зовнішньої потреби спілкування між людьми, які не володіють мовою, тобто людьми, розділеними лінгво-етичним бар'єром;
- креативну функцію, яка регулює вироблення нової інформації і пов'язану з пошуком, обробкою і використанням перекладачем інформації в конкретній ситуації для вирішення перекладацьких проблем міжмовного, міжкультурного, міжособистісного спілкування. Зокрема, намагаючись обґрунтувати сутність цієї функції, В.Комісаров зазначає: «Те, що звичайно називають мистецтвом перекладу, відноситься до області психології перекладача, до його вміння здійснювати перекладацький процес, створювати повноцінний текст перекладу, правильно обирати мовні засоби, враховуючи всю сукупність факторів, що впливають на перебіг і результат перекладу».

Отже, якість реалізації цих функцій вимагає від перекладача певного рівня сформованості основних компонентів структури його професійної компетентності, під якою ми розуміємо інтегративну характеристику його особистості, як фахівця у

сфері міжкультурної, міжмовної та міжособистісної комунікації і взаємодії, що складається з лінгвістичної, соціокультурної, соціально-психологічної та перекладацької компетенції. Наявність цих складових дозволяє перекладачу з високим ступенем ефективності здійснювати різноманітні функції професійної діяльності. Слід зазначити, що мовна, тобто лінгво-комунікативна компетенція перекладача охоплює всі аспекти володіння мовою, а саме знання про систему, мовні норми, словниковий склад і граматичну будову, знання правил користування одиницями мови для побудови мовних висловів.

Під професійною компетенцією перекладачів розуміємо готовність і здатність використовувати засвоєні теоретичні знання і накопичений практичний досвід для вирішення професійних завдань. Структура професійної компетентності майбутнього перекладача авіаційної галузі визначається як специфікою його професійної перекладацької діяльності, так і одночасно специфікою його професійної свідомості. Існує п'ять основних компонентів вище згаданої структури:

- лінгво-комунікативна компетенція
- соціокультурна компетенція
- соціально-психологічна компетенція
- перекладацька компетенція
- інформаційна компетенція

Перспективи подальших розробок у цьому напрямку полягають у більш детальному визначенні показників кожного з компонентів структури професійної компетентності сучасного перекладача.

Література:

1. Педагогічна майстерність: підручник І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. за ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 1997. 349 с.
2. Комарницька Т.М. Кваліфікаційна характеристика вчителя іноземної мови в контексті сучасних наукових, психолого-педагогічних теорій, методів та технологій навчання // Міжнародне співробітництво та університетська освіта:

Матеріали міжнародної наукової конференції: вид-во МФ НаУКМА, 2000. 161-165 с.

3. Назаренко Н. Формування професійної компетентності майбутніх прикордонників-перекладачів на заняттях з перекладу. [Електронний ресурс] / Н.Назаренко. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ukrain/2012_9/nazarenko.pdf

4. Бражнич О.Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи : дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / О. Г. Бражнич. – Кривий Ріг, 2001. – 238 с.

5. Дерев'яно О.В. Теоретичні засади формування професійної компетентності / О.В.Дерев'яно, В.І.Тернопільська // Збірник наукових праць № 27. Серія : Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вінниця, 2011. – 523–528 с.